

EMPERYALİST GÜÇLERİN ÜLKEMİZDE DAĞITTIĞI PARALAR

Jeopolitik Dergisi, Haziran 2005

Yıldırım Koç¹

Türkiye bugün, ABD emperyalizminin ve Avrupa Birliği emperyalizminin tehdidi ve saldırısı altındadır. ABD'nin ve AB'nin bölgemize yönelik politikaları, Türkiye Cumhuriyeti'nin üniter devlet yapısının bütünlüğü, bağımsızlığı, laik ve demokratik sosyal hukuk devleti, ulusal egemenlik, demokrasi, insan hakları ve işçi-memur hakları açısından büyük tehdit oluşturmaktadır.

Saldırgan güç yalnızca askeri hedeflere yönelmez. Askeri alanda başarı kazanmanın önkoşullarından biri, karşı tarafın direnme gücünü kırmak, iç sorunlar ve bölünmeler yaratmak, iç savaşları tahrik etmek, toplumsal değerleri çürütmektir. Bu nedenle, her emperyalist ülke, geçici ittifaklar kurduğu ülkelerde bile, istihbarat toplamaya ve ülke içinde bazı unsurlar aracılığıyla halkı kendi strateji ve taktikleri doğrultusunda yönlendirmeye çalışır.

Türkiye bugün ABD emperyalizminin ve AB emperyalizminin yoğun bir istihbarat toplama ve halkı ülkemizdeki bazı unsurlar aracılığıyla yönlendirme çabalarının hedefidir.

Eski Girişimler

Bu çabalar yeni değildir. Alman istihbarat örgütlerinin Doğu Enstitüsü (Orient Institute) aracılığıyla yaptığı bilimsel çalışmalar bilinmektedir. Emperyalist ülkelerin coğrafya çalışmalarının bile önemli bir bölümü istihbarat toplamadır.

ABD emperyalizmi, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde ülkemizde kurduğu misyoner okulları aracılığıyla Ermenileri ve Rumları yönlendirmeye ve örgütlemeye çalışmıştı. Merzifon'daki Amerikan Okulu'nun Pontus çetelerinin örgütlenmesindeki rolü, okul baskınında ele geçen belgelerde kanıtlanmıştır. İstanbul'daki Robert Akademi (günümüzdeki Robert Lisesi) ise Bulgar milliyetçilerinin üst kadrolarının eğitildiği okuldur.

ABD, Lozan Antlaşması'nı onaylamamasına ve Türkiye Cumhuriyeti'nin dış politikasına olumsuz bakmasına rağmen, Türkiye'deki gelişmeleri izlemeye çalıştı. ABD'li bir heyet 1933-34 yıllarında Türkiye'ye ilişkin kapsamlı bir araştırma yaptı. 4 ciltlik araştırma, 1936 yılında Türkiye'de de basıldı: Hines, W.D. ve diğerleri, **Türkiye'nin İktisadi Bakımdan Umumi Bir Tetkiki 1933-1934**, 4 Cilt, Ankara, 1936. Ancak emperyalist güçlerin istihbarat çalışmaları İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yoğunlaştı. Türkiye'yi kendi amaçları doğrultusunda kullanmak isteyenler, yönlendirecekleri yapıyı iyice tanıyarak, nereye nasıl ne ölçüde müdahale edeceklerini saptamaya çalıştılar. ABD'ye yanaşmaya çalışan hükümetler de çağırdıkları ABD'li uzmanlara kapılarını açtı.

Amerikalı M.Thornburg 1947 yılında Türkiye'ye geldi, araştırmalar yaptı ve kapsamlı bir rapor yazdı. ABD'li bir heyet 1947 yılında Türkiye'ye geldi ve Türkiye'nin yol durumunu inceledi. Heyetin raporu, "mahrem ve zata mahsus" ifadesi ve çift aylık olarak basıldı: **Türkiye'nin Yol Durumu, Türkiye'ye Yardım Programı ile İlgili Amerikan Yol Heyeti Tarafından Hazırlanmıştır**, Şubat 1948, 71 s. 1951 yılında Barker Raporu yayımlandı: **Türkiye İktisadi Kalkınması, Barker Misyonu Raporu (Hulasa), Türkiye Ekonomisi Kalkınma Programı İçin Tahlil ve Tavsiyeler**, 1951, 130 s.

Amerikalılar 1950'li yıllarda köylerimizde saha araştırmaları yaptılar. Bu araştırmalardan biri Başbakanlık İstatistik Umum Müdürlüğü tarafından yayımlandı: Helling, George – Helling, Barbara, **Türkiye'de Ford Foundation Araştırmacıları, Sosyolojik ve İstatistikî Bakımdan Türkiye'de Köy**, Başvekalet İstatistik Umum Müdürlüğü Yay.No.369, Ankara, 1956, 130 s. Aynı dönemde bir İngiliz de köylerimizde "araştırma" yapıyordu. 1949-1952 döneminde Türkiye'de köy araştırmaları yapan Paul Stirling, gözlemlerini 1995 yılında yayımladı: Stirling, Paul, **45 Years in the Turkish Village**, The Centre for Social Anthropology and Computing, University of Kent at Canterbury.

Bu dönemde devletin yeniden yapılandırılmasıyla ilgili çalışmalara yabancı uzmanlar da katıldı. 1949 yılında **Devlet Dairelerinin Rasyonel Çalışma Esasları hakkında Neumark Raporu**, 1951 yılında **Martin-Cush Raporu**, 1951 yılında **Leimgruber Raporu**, 1959 yılında **Dantel Raporu**, 1962 yılında **Mook Raporu** ve **Fisher Raporu**, bunların en önemlileridir. Bu süreçte, devlet yapımızın en ince ayrıntıları bu yabancı uzmanlara sunuldu.

¹ Türkiye YOL-İŞ Sendikası Eğitim Dairesi Başkanı, ODTÜ İktisat Bölümü Ek Zamanlı Öğretim Görevlisi

ABD'nin Çalışmaları 1960'lı Yıllardan İtibaren Yoğunlaştı

Amerikan barış gönüllüleri bu temel üzerinde daha yaygın saha araştırmaları yapmak amacıyla 1962 yılından itibaren Türkiye'ye taşındı. 27 Ağustos 1962 tarihinde ABD ile imzalanan bir anlaşma uyarınca 1962-1969 döneminde Türkiye'ye 1201 barış gönüllüsü geldi. Gelenleri yıllara göre dağılımı şöyleydi: 1962 (39); 1963 (105); 1964 (219); 1965 (382); 1966 (121); 1967 (110); 1968 (160); 1969 (65). 1201 görevlinin 891'i il merkezlerinde, 165'i ilçelerde ve 145'i köylerde kaldı. Bunların 803'ü İngilizce öğretmeni olarak çalıştı. Aralarında çok sayıda istihbarat görevlisi olan barış gönüllüleri, Türkiye'nin toplumsal, etnik ve mezhepsel yapısının belirlenmesinde saha araştırmaları yaptılar ².

Amerikalılar, 1960'lı yıllarda yapılan Köy Envanter Etüdlerinin sonuçlarını da çok yakından izliyorlardı ³.

Türkiye'nin tehdit algılamalarının Sovyetler Birliği'ne odaklandığı bir dönemde, Türkiye'nin müttefikleri gibi gözükten ABD'nin ve Avrupalı bazı ülkelerin ülkemizde yaptığı istihbarat ve ardından yönlendirme çabaları Türkiye Cumhuriyeti Devleti açısından bir sorun olarak algılanmıyordu. Ancak, özellikle 1964 yılındaki Johnson mektubundan sonra Türkiye'nin yeni dış politika arayışları, ABD'nin çabalarının daha da yoğunlaşmasına yol açtı. ABD, bazı bürokratları ve demokratik kitle örgütlerini etkileme çabasına girdi.

İstihbarat toplama, etkileme ve yönlendirme kanallarından biri, ABD'de konukluktu. ABD'nin AID (Uluslararası Kalkınma Örgütü) birimi aracılığıyla binlerce kişi ABD'ye götürüldü. Bu konuda AID kaynaklı kapsamlı bilgiler vardır. AID tarafından 1969 yılında yayımlanan kitapta, ABD'ye bu program çerçevesinde götürülenlerin isimleri, gidiş tarihleri ve kalış süreleri, hangi proje kapsamında gittikleri ve buldukları iller gösterilmektedir (Agency for International Development, **Directory of Participants Trained Under Joint Programs of the U.S. and Turkish Governments 1949-1968**, Ankara, 1969, 172 s.). Bu kitaba göre, gidenlerin sayısı 4000'i aşmaktadır.

Tabii ki her giden kişi Amerikan ajanı olmamıştır; Amerikalılara bilgi vermemiştir. Ancak, Amerikan istihbarat örgütlerinin bu gidenleri taradığından, gerçekleştirilen masum mülakatlar aracılığıyla belirli bir eleme yapıldığından, zaafaların tespit edildiğinden, dönenlerin bir bölümüyle daha sıkı ilişkiler kurulduğundan, bu sıkı ilişkilerin bazı "hediyeler"le ödüllendirildiğinden kuşku yoktur. Bu "hediyeler", alınan karşılığa bağlı olarak, yılbaşlarında küçük hediyelerden, araştırma burslarına, ilgili kişinin çocuklarına ABD'de eğitim olanaklarına ve hatta düzenli ödemelere kadar uzanabilmektedir.

ABD İstihbarat Örgütlerinin Türk Sendikalarındaki Çalışmaları

Bu çalışmaların hedeflerinden biri de sendikalardı. ABD'nin AID birimi, 1954 yılında İş ve İşçi Bulma Kurumu ile birlikte Türkiye'de eğitim seminerleri düzenledi. Bülent Ecevit'in Çalışma Bakanlığı döneminde ise AID'nin TÜRK-İŞ'le doğrudan ilişkisi kuruldu. AID, TÜRK-İŞ'e parasal yardımda bulunmaya başladı ve ortak seminerler düzenledi. Bu arada, 1961-1970 döneminde ABD'ye 600 sendikacı ve sendika görevlisi götürüldü ⁴.

ABD istihbarat örgütleri 1960'lı yıllarda ABD sendikaları ile daha yakın bir işbirliğine girdi. ABD devlet parasıyla finanse edilen, istihbarat görevlilerinin çalıştığı ve ABD sendikalarının kamufle ettiği enstitüler oluşturuldu. 1968 yılında kurulan AAFLI (Asya Amerika Hür Çalışma Enstitüsü) bunlardan biriydi. AAFLI, 25 Mayıs 1971 tarihinde TÜRK-İŞ ile bir anlaşma imzaladı. Böylece 20 yılı aşkın bir süre, ABD istihbarat görevlileri, Türkiye'de para dağıtarak, önce işçi sınıfı ve sendikacılık hareketi hakkında istihbarat topladılar, ardından bu hareketi yönlendirme çabasına girdiler. 1979 yılında TÜRK-İŞ Eğitim Müdürü Hidayet Altınakar, TÜRK-İŞ yönetimine verdiği raporda bu yönlendirme çabalarından şöyle yakınıyordu ⁵:

"AAFLI'nin yetki aşma huyu başka örneklerde de bellidir. AAFLI'de TÜRK-İŞ Genel Merkezini aşip bağlı sendikalarla doğrudan ilişki kurma alışkanlığı başlamıştır. Kendi kendilerine sendikalara gidip program önermişler, hatta bunu bazı sendikalarla pazarlık konusu bile yapmışlardır. Ayrıca, bölge temsilciliklerimize bile doğrudan gidip bir takım öneri ve vaadlerde buldukları da malumdur..."

"Bölge Temsilciliklerimize eleman temini, AAFLI'nin kendi başına girişeceği iş değildir. Bu konuyu birinci bölge temsilcilliğimize AAFLI kendisi götürmüş ve bol vaadler vererek Genel Merkez –Temsilcilik ilişkilerine,

² Bu konuda tek derli toplu kaynak Müslim Özbalkan'ın kitabıdır: Özbalkan, M., **Gizli Belgelerle Barış Gönüllüleri**, Ant Yay., İstanbul, 1970.

³ 1969 yılında ODTÜ Ekonomi ve İstatistik Bölümü'nde öğrenciydim. Bir sınıf arkadaşım AID Türkiye Biriminde staj yapıyordu. Köy Envanter Etüdlerinin bazı illere ilişkin verileri "gizlilik" gerekçesiyle yayınlanmamıştı. AID'de staj yapan arkadaşım aracılığıyla tüm illere ilişkin Köy Envanter Etüdlerinin özet bilgilerini AID'den temin etmişim. Hala saklıyorum.

⁴ İşikli, A., **Sendikacılık ve Siyaset**, Birikim Yay., İstanbul, 1979, s.368-9; Koç, Y., **TÜRK-İŞ Neden Böyle, Nasıl Değişecek?**, Alan Yay., İstanbul, 1986, s.125-134.

⁵ **Hidayet Altınakar'ın raporu**, daktilo metin, 5 s.

hatta başta Genel Sekreter olmak üzere İcra Kurulumuzun yetkilerine müdahale etmiştir. Ayrıca her geçen gün daha fazla merkezîyetçi ve disiplinli olmak ihtiyacını duyduğumuz, hatta bu konuda Bursa'da özel toplantı bile düzenlediğimiz bir dönemde faaliyetlerimizin merkezîyetçilikten uzaklaşmasını önermek AAFLI'nin görevi değildir.

“AAFLI'nin, şimdi Türkiye temsilcileri geldikten sonra, Genel Merkezimizi atlayıp bağlı kuruluşlarla sık sık temas kurdukları dikkati çekmektedir. Hatta, bağlı sendikalarımızın Genel Merkezlerini bile atlayıp doğrudan şubelerle ilişki kurdukları ve “bizde para çok, siz ne isterseniz yaparız” yöntemiyle yaklaştıkları, böylece de bu parlak vaade kanan şubenin kendi Genel Merkezinden kuşkuya düştüğü de görülmüştür...”

“Bir sendikal dayanışma olayı olan TÜRK-İŞ / AAFLI ilişkilerini, ülkemizin son derece hassas politik dengeleri hakkında adeta istihbarat yapan ve üstelik bunu sağlamak için TÜRK-İŞ'i sıkıyönetimden izin almaya görevli kılan bir biçime dönüştürmek hoş karşılanamaz...”

“AAFLI son zamanlarda içine kapanmış, adeta bizden uzaklaşmıştır. Bu durumda biz AAFLI'de ne olup bittiğini bilmiyoruz, ama onlar TÜRK-İŞ'te olup bitenleri biliyorlar. Oysa durum tam tersine olmalıdır.”

AAFLI'nin çalışmalarına ilişkin kaygı ve tepkiler, Çukurova Bölgesi'nden de gelmiştir. AAFLI'nin 1971 yılında beri ilgi gösterdiği bir konu, Çukurova'daki tarım işçileriydi. AAFLI görevlileri, özellikle Güneydoğu Anadolu'dan gelen geçici tarım işçileriyle yakından ilgileniyorlardı. Bu konuda ortaya çıkan rahatsızlıklar, bazı sendikacıların imzasıyla 11 Mart 1980 tarihinde TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ne aşağıdaki yazıyla iletilmiştir⁶:

“TÜRK-İŞ, Tarım-İş, AAFLI arasında, Çukurova bölgesindeki gezici tarım işçilerine uygulanmak üzere hazırlanan uygulama ortak projesi AAFLI'nin aşağıda belirteceğimiz tavır ve işlemleri nedeniyle önemli ve tehlikeli ölçüde aksamaktadır.

“1) AAFLI yetkililerinin Güney ve Güneydoğu bölgelerinde yaptıkları incelemeler ve çalışmalar büyük bir gizlilikle yürütülmektedir. Bu çalışmalarla ilgili rapor TÜRK-İŞ ve Tarım-İŞ'e verilmemektedir. Bu husus yetkililere anlatıldığında, ‘muhabımb AAFLI'dir; başkalarına rapor vermek zorunda değilim,’ şeklinde cevaplanmaktadır.

“2) İnceleme ve çalışma yapılacak bölgelerin tesbiti AAFLI yetkililerince tek taraflı ve yine gizlilik içinde yürütülmektedir.

“Amaç dışında belli sosyal ve kültürel yapıdaki köyler seçilmekte, bu köylerde kimlerle temas kurulduğu ve nelerin yapıldığının açıklanmaması için AAFLI yetkilileri büyük gayret göstermektedir.

“3) Bu proje içinde istihdam edilen kimseler hakkında ve TÜRK-İŞ'in ve de Tarım-İŞ'in bilgisi olmaksızın AAFLI tarafından tek taraflı olarak işe alınmakta ve çalıştırılmaktadırlar. Bunların yaptıkları işler de keza açıklanmamakta ve gizli tutulmaktadır.

“Bu haliyle projenin amacına ulaşmasına imkan görülmemektedir. Öte yandan AAFLI tarafından yürütülen bu çalışma türünün milli güvenliğimiz bakımından ciddi endişeler duyulmaktadır.

“Bu nedenle ortak projenin yeniden gözden geçirilmesi, sonuç karara bağlanıncaya kadar uygulamanın durdurulması görüşündeyiz.”

ABD ile İlişkilerde Sorunlar

Türkiye Cumhuriyeti Devleti bu yıllarda Sovyetler Birliği'ni ana düşman olarak gördüğünden, bu istihbarat ve yönlendirme çalışmalarına karşı duyarsız kaldı. Ancak ABD,

- 1964 Johnson mektubu sonrasında Türkiye'nin yeni dış politika arayışlarını ve Sovyetler Birliği ile ilişkilerini geliştirmesini,

- 1968-69 yıllarında Demirel'in haşhaş ekiminin yasaklanması talebine olumsuz yanıt vermesini,

- 12 Mart sonrasında Nihat Erim Hükümeti'nin yasakladığı haşhaş ekiminin 1 Temmuz 1974 tarihinde Ecevit Hükümeti döneminde serbest bırakılmasını,

- 20 Temmuz 1974 Kıbrıs Barış Harekatı ile Türkiye'nin bölgesel bir güç olduğunu ve bağımsız bir çizgi izleyebilme potansiyelini koruduğunu göstermesini,

- Amerikan ambargosuna karşı Kıbrıs Türk Federe Devleti'nin kurulmasını ve 1975 yılı Temmuz ayında Türkiye ile ABD arasındaki anlaşmanın iptal edilerek Türkiye'deki ABD üs ve tesislerine el konulmasını,

- İran'ın ABD denetiminden çıkması ve Afganistan'da yönetim değişikliği ve Sovyet işgalinin ardından Türkiye'nin ABD üslerini açmamakta direnmeye devam etmesini

hiç unutmadı ve hazırlıklarını bunlara göre yaptı, gizli operasyonlarını bunlara göre uyguladı.

ABD üsleri 12 Eylül 1980 sonrasında Bülend Ulusu Hükümeti döneminde yeniden açıldı. Türkiye'nin ABD ile ilişkileri, ABD'nin taleplerinin yerine getirilmesine bağlı olarak, düzeldi. Ancak 1990-91 yıllarında Sovyet sisteminin çöküşüyle birlikte bölgemizdeki tüm dengeler değişti. ABD, Türkiye'yi paralı asker olarak kullanmak istedi. ANAP Hükümeti bu talebe olumlu yaklaştı. Türk Silahlı Kuvvetleri buna direndi. Genelkurmay Başkanı Necip Torumtay'ın istifasıyla ortaya çıkan çelişkide halkın geniş kesimlerinin tavrı, bağımsız dış politikadan yana oldu. Benzer bir durum, 1 Mart 2003 tezkeresinde yaşandı. “Diyarbakır Büyük Ortadoğu Projesi'nin yıldızı

⁶ 11 Mart 1980 tarihli rapor, daktilo metin, 2 s.

olacaktır” diyen Başbakan’ın istekleri yerine gelmedi. ABD emperyalizmi, Türkiye’de istihbarat toplama ve yönlendirme çalışmalarını, BOP çerçevesinde son yıllarda daha da yoğunlaştırdı.

1991 sonrasında Türkiye’de istihbarat toplama ve yönlendirme çalışmalarını yoğunlaştıran ikinci güç merkezi ise, Avrupa Birliği oldu.

Sovyet Sisteminin Dağılması Sonrasında Türkiye’de Emperyalist Güçlerin İstihbarat ve Yönlendirme Çalışmaları

Günümüzde Avrupa Birliği’nin, bazı Avrupa ülkelerinin ve ABD’nin Türkiye’de istihbarat toplama ve toplumu yönlendirme açılarından giderek yoğunlaşan çalışmaları söz konusudur. Toplumda yaşanan demokratikleşme ve daha kolay bilgi edinme süreçlerine bağlı olarak, bu çalışmalarda “sivil toplum örgütü” adı verilen örgütlenmelerin ve kitle iletişim araçlarının önemi artmıştır. Emperyalist güçler, çeşitli kanallardan bazı kişilere, bazı örgütlenmelere ve bazı kitle iletişim araçlarına aktardıkları kaynaklar aracılığıyla, istihbarat toplamakta ve toplumu yönlendirmeye çalışmaktadır.

Para dağıtım kanalları ve/veya olanak sağlama biçimleri çeşitlidir.

Devletler doğrudan para dağıtmaktadır.

Avrupa Birliği emperyalizmi, Avrupa Komisyonu fonlarını kullanmaktadır. Avrupa Birliği’nin yeni bir emperyalist devlet olduğunu kavrayamayan, onu basit ve yeni bir uluslararası örgütlenme zanneden bazı iyiniyetli kişiler de, bu oyuna düşmektedir. Avrupa Komisyonu’ndan para alanların listesine internet üzerinden ulaşmak olanaklıdır. Örneğin, 1995-1999 dönemine ilişkin projeler şu adrestedir: www.deltur.cec.eu.int/english/e-mail-bilateral-1.html, www.eureptr.org.tr/p3.html ve www.deltur.cec.eu.int/english/e-mail-meda.html adreslerinde de bilgi vardır. Bu listeler tarandığında, AB emperyalistlerinin ne denli kapsamlı bir istihbarat ve yönlendirme çalışması içinde olduğu görülecektir.

Avrupa Komisyonu’ndan bazı sendikalar da doğrudan para almıştır.

DİSK, Avrupa Komisyonu’ndan 150 bin Euro almıştır. Avrupa Komisyonu Türkiye Temsilciliği’nin internet sayfasında aşağıdaki bilgi yer almaktadır (www.deltur.cec.eu.int/mali-ikili-hibeler-3.html) : “İkili Projeler: Demokratikleşme ve Sivil Toplumun Güçlendirilmesine Yönelik Projeler: Şu anda AB tarafından desteklenen ve Türkiye’nin katıldığı 270.000 Euro bütçeli iki proje vardır. İlki DİSK (Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu), diğeri ise TOSAV (Toplumsal Sorunları Araştırma Vakfı) tarafından yürütülmektedir.” DİSK’in 11. Genel Kurulu’na sunulan Çalışma Raporu’nda da “Yurt dışından gelen proje karşılığı” başlığı altında gelir kaydedilen bir para vardır. Bu paranın 150 bin euro olduğu bilinmektedir. 15.9.1997 – 30.6.2000 döneminde DİSK’in aidat gelirleri 317,2 milyar lira iken, içinde proje gelirlerinin yer aldığı “diğer gelirler” 143 milyar liradır ⁷. DİSK, **Demokrasi ve İnsan Hakları için Avrupa İnisiyatifi** isimli bir yapılanma (European Initiative for Democracy and Human Rights) aracılığıyla da Avrupa Komisyonu’ndan 550.128 Euro almıştır. Proje referans numarası B7-701/2001/0222’dir. Toplam proje maliyeti ise 704.078 Euro’dur (<http://europa.eu.int/comm/europaaid/projects/eidhr/pdf>).

Avrupa Komisyonu, Türkiye İş Kurumu aracılığıyla da projeler uygulamakta ve para dağıtmaktadır. Bu fondan para almak için başvurular arasında Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği Ümitköy Şubesi, TMMOB Şehir Plancıları Odası, Türk Eczacılar Birliği, Türkiye İnşaat Sanayicileri İşveren Sendikası, HAK-İŞ’e bağlı Hizmet-İş Sendikası, MÜSİAD Genel Merkezi, TİSK’e bağlı Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS), DİSK’e bağlı Dev.Maden-Sen, TÜRK-İŞ’e bağlı Tekgıda-İş Sendikası Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölge Şubesi, TÜRK-İŞ’e bağlı Demiryol-İş Sendikası Adapazarı Şubesi bulunmaktadır (Ayrıntılı liste için bkz. www.iskur.gov.tr).

Mazlum-Der ve Memur-Sen üyesi Diyanet-Sen ise Avrupa Birliği’nden 40 bin Euro alarak, din adamlarına insan hakları öğretmektedir ⁸.

ABD emperyalizmi de boş durmamaktadır. ABD’nin İnsan Hakları ve Demokrasi Fonu Projeleri çerçevesinde 2004-2005 yıllarında Türkiye’de de para dağıtılmıştır. Türkiye’de yerel yönetimlere yurttaşların katılımının geliştirilmesi amacıyla 300 bin Dolarlık bir proje vardır. Ayrıca, aralarında Ankara’nın da bulunduğu bazı başkentlerde büyükelçiliklerin 50 bin Dolar kadar küçük bağışlarda bulunma yetkisi bulunmaktadır. Müslüman Dünyasında Demokrasi için Eğitim Projesi için 900 bin Dolar ayrılmıştır. Ulusal Demokrasi Vakfı (NED) ise, aralarında Türkiye’nin de bulunduğu bazı ülkelerde, Müslüman Dünyada Demokrasinin Teşviki projesi çerçevesinde 3.479.350 Dolar harcayacaktır (www.state.gov/g/drl/rls/42809.htm).

⁷ DİSK, 11. Genel Kurul Çalışma Raporu (28-30 Temmuz 2000), İstanbul, s.224, 226, 228, 230, 238.

⁸ Yeni Şafak ve Zaman, 25.06.2004.

Avrupa Birliği üyesi bazı ülkelerin büyükelçilikleri de doğrudan para dağıtmaktadır. Birbuçuk yıl kadar önce, DİSK'e bağlı Dev.Maden-Sen, **Organik Tarım: Gelişimi ve İlkeleri** isimli bir kitap yayımlamıştır. Kitabın içinde, "bu broşür MATRA-KAP programı çerçevesinde Hollanda Elçiliği tarafından desteklenen" bir çalışma kapsamında yayınlanmıştır denilmektedir. Hollanda Büyükelçiliği'nin internet sayfası (www.nl.org.tr/en/pages/MATRA2.htm) incelendiğinde, 2002 yılında bir sendikaya eğitim programı için 11.500 Euro'nun verildiği görülmektedir. Anlaşıldığı kadarıyla, Dev.Maden-Sen, Hollanda Devleti'nden 11.500 Euro almıştır.

Devletler, kendileriyle işbirliği yapan bazı kuruluşlar aracılığıyla para dağıtmaktadır.

Son yıllarda emperyalist ülkelerde sendikal merkezlerle devletler arasındaki ilişki ve işbirliği daha da güçlenmiştir.

ABD Devleti, ABD'deki merkezi sendikal yapı olan AFL-CIO ile yakın işbirliğini artırarak sürdürmektedir.

1995 yılında AFL-CIO yönetimi değiştirilirken, gündeme gelen tartışma konularından biri, AFL-CIO'nun uluslararası ilişkileriydi. Ancak, yeni yönetim, eski enstitüleri kapattıysa da, onların yerine kurduğu Dayanışma Merkezi'ni aynı anlayışla finanse etti ve çalıştırdı. Dayanışma Merkezi, AFL-CIO'nun yan kuruluşu niteliğindedir. Ancak, bir başka kuruluş daha Dayanışma Merkezi'ni kendi yapısı içinde ele alıyordu. Ulusal Demokrasi Vakfı (NED: National Endowment for Democracy), Vietnam Savaşı'nda yaşanan yenilgiden çıkarılan dersler sonrasında, 1983 yılında kurulmuştu. Amaç, düşmanın askeri güçlerini yenmenin yanı sıra, insanların kafalarını da değiştirmektir. Bu süreçte, her ülkenin kendine özgü kültürü, duyarlılıkları ve tarihi de dikkate alınacaktı. Her dış politika operasyonunda o ülkenin koşullarına uyan bir model geliştirilecekti. ABD düşmanlarının yok edilmesi yetmiyordu; onların yerine ülkeyi ABD çıkarlarını dikkate alarak yönetecek yetenekli ve becerikli kadrolara gereksinim vardı. Yeni tür siyasal yapılanmalar gerekiyordu. Ulusal Demokrasi Vakfı, ABD devlet parasıyla, bu amaçlara hizmet etmek amacıyla, oluşturuldu ve işletildi. Ulusal Demokrasi Vakfı (NED), bugün de sermayenin, ABD Devleti'nin ve CIA'nın denetiminde çalışmalarını sürdürmektedir.

AFL-CIO, 1983 yılındaki kuruluş hazırlıklarından itibaren Ulusal Demokrasi Vakfı ile işbirliği yaptı. Daha AFL-CIO'nun 1983 yılında yapılan Genel Kurulu'na sunulan Yönetim Konseyi raporunda, Ulusal Demokrasi Vakfı ile yakın ilişki içinde olunacağı belirtiliyordu⁹. AFL-CIO'nun enstitüleri 1995 yılında kapatılıp, 1997 yılında Dayanışma Merkezi oluşturulunca, Dayanışma Merkezi de Ulusal Demokrasi Vakfı içindeki dört yapıdan biri oldu¹⁰. 1980'li yıllarda, AFL-CIO Başkanı Lane Kirkland ve Amerikan Öğretmenler Federasyonu'nun eski başkanı Albert Shanker, Ulusal Demokrasi Vakfı'nın yönetim kurulunda yer aldılar. Ulusal Demokrasi Vakfı, günümüzde dört çekirdek enstitüsünden birisinin Dayanışma Merkezi olduğunu açıkça ifade etmektedir¹¹.

Ulusal Demokrasi Vakfı, ABD devleti tarafından finanse edilmektedir. Yönetim Kurulu'nda da Amerika Birleşik Çelik İşçileri Sendikası Başkan Yardımcısı Leon Lynch görev yapmaktadır. Yönetim Kurulu'nun diğer üyeleri arasında Morton Abramowitz, Francis Fukuyama, ABD Senatosu ve Temsilciler Meclisi'nden üyeler, emekli subaylar, işverenler ve öğretim üyeleri bulunmaktadır. Ulusal Demokrasi Vakfı'nda çalışanlar arasında bulunan Filiz Esen, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'dan sorumludur. Ulusal Demokrasi Vakfı'nın para verdiği kuruluşlar arasında, 2001 yılında, Amerikan Kürt Derneği (40 bin Dolar), Kürdistan İnsan Hakları Örgütü (22 bin Dolar), 2002 yılında ise Amerikan Kürt Derneği (74 bin Dolar), Türkiye'de Helsinki Yurttaşlar Meclisi (35 bin Dolar), Türkiye Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Vakfı ve KADER ile çalışma yapmak üzere Uluslararası Cumhuriyet Enstitüsü (299.999 Dolar), Türkiye'de çalışma yapmak üzere Uluslararası İlişkiler için Ulusal Demokratik Enstitü (286.318 Dolar)¹² bulunmaktadır. Uluslararası Emek Dayanışması için Amerikan Merkezi (Dayanışma Merkezi) de çeşitli ülkelerdeki projeleri için Ulusal Demokrasi Vakfı aracılığıyla ABD devlet parası almaktadır.

Hem AFL-CIO'nun, hem de Ulusal Demokrasi Vakfı'nın bir parçası olan Dayanışma Merkezi'nin çalışmalarının finansmanında devlet parası ağırlıklıdır. 2001 yılında yayımlanan bir araştırmaya göre¹³, Dayanışma Merkezi, ABD devletinin AID (Uluslararası Kalkınma Teşkilatı) biriminden beş yıllık süre için 45 milyon Dolar almıştır. Ulusal Demokrasi Vakfı'ndan her yıl 4 milyon Dolar alınmaktadır. ABD Devlet Bakanlığı'ndan iki yıllık süre içinde 1 milyon Dolar ve Çalışma Bakanlığı'ndan da 300 bin Dolar alınmıştır. AFL-CIO'nun katkısı yılda 1 milyon Dolarla sınırlıdır. Ayrıca, bazı özel vakıflar ve uluslararası örgütler de para katkısında bulunmaktadır.

⁹ AFL-CIO, **Report of the Executive Council**, Washington,D.C., 1983, s.232.

¹⁰ Lowe, D., "Idea to Reality: NED at 20," www.ned.org/about/medhistory.html

¹¹ Scipes, K., "AFL-CIO and Venezuela: Return of Labor Imperialism, or a Mistaken Reaction," www.zmag.org/content/Labor/sipesaflven.cfm.

¹² NED, **2002 Annual Report** ve NED, **2001 Annual Report**.

¹³ Kelber, H., "Solidarity Center Still Relies on Federal Funds and Secrecy to Conduct Labor's Global Struggle," **Inside the AFL-CIO**, 15 May 2001; www.laboreducator.org/inside9.htm. Ayrıca, Vann, B., "The AFL-CIO's Role in the Venezuelan Coup," 3 May 2002, www.wsws.org/articles/2002/may2002/vene-m03_prn.shtml.

Büyük Ortadoğu Projesi'nin gündeme gelmesiyle birlikte, Dayanışma Merkezi Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketiyle ilgilenmeye başladı. Dayanışma Merkezi'nden Lynn Macdonald ve Shawna Bader, bu satırların yazarıyla, 2003 yılı Haziran ayında ILO Uluslararası Çalışma Konferansı sırasında Cenevre'de bir görüşme yaptılar. Daha sonraki aylarda da, AAFLL'nin Türkiye'deki bürosunda geçmişte çalışmış olan David J. Kopilow Türkiye'ye gelerek, bazı işçi ve kamu çalışanları konfederasyonlarının başkanlarıyla ve bu satırların yazarıyla, olası işbirliği konularında, görüştü. Türkiye'de bazı sendikacılar, ABD finansmanı ile ortak çalışma yapmaya hazır. Ancak somut bir işbirliği başlatamadılar. Bu "başarısızlıkta", ABD emperyalizminin Irak'ta gerçekleştirdiği insanlıkdışı ve anti-demokratik uygulamalara ve ABD'nin Türkiye'yi Büyük Ortadoğu Projesi'nde taşeron olarak kullanma çabalarına duyulan yaygın tepki belirleyici oldu.

Emperyalist ülkelerde ICFTU (Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu) üyesi sendikaların, "kalkınma yardımı" adı altında az gelişmiş ülkelerin sendikalarına yaptıkları yardımın önemli bir bölümü, devletlerinden alınan paradır. Diğer bir deyişle, ortada "işçi sınıfının uluslararası işbirliği ve dayanışması" yoktur. Söz konusu olan, emperyalist devletlerle işbirliği içindeki sendikaların, kendi devletlerinin emperyalist politikalarını hayata geçirmek amacıyla az gelişmiş ülkelerdeki işçi sınıfı ve sendikacılık hareketlerini etkileme ve yönlendirme ve istihbarat toplama çabasıdır. Emperyalist ülkelerin dış politikaları ile bu ülkelerin sendikacılık hareketlerinin uluslararası ilişkilerde izlediği çizgi arasında yakın bir bağ bulunmaktadır. Bu nedenle de emperyalist ülkelerin sendikal merkezlerinin az gelişmiş ülkelerde kullandıkları fonların kaynağı sır gibi saklanmaktadır. Ayrıca, devletten alınan paraların kullanımında bazı uzmanlara ve eski-yeni sendikacılara para da ödenmektedir. Aşağıdaki çizelgede, 2000 yılında emperyalist ülkelerin sendikalarının "kalkınma yardımı" için sağladıkları fonların kaynakları sunulmaktadır¹⁴:

Emperyalist Ülke Sendikalarının Kalkınma Yardımının Kaynakları (2000)

Milyon ABD Doları

Ülke	Avustralya	Avusturya	Belçika	Kanada	Danimarka	Finlandiya	Fransa	
Sendikal Örgüt	APHEDA (ACTU)	ÖGB	FGTB	CLC	LO/FTF	SASK (SAK)	CFDT	CGT-FO
Yıllık Gelir	1,523	0,133	0,200	1,660	7,000	1,300	0,485	0,100
Sendikalardan	% 11	% 100	% 55	% 38	-	% 21	% 85	% 50
Hükümetten	% 40		% 40	% 62	% 100	% 78	% 15	% 50
Diğer Kaynaklardan	% 49		% 5	-	-	% 1	-	-

Ülke	Almanya	İngiltere	İtalya	İtalya	Japonya	Japonya	Hollanda
Örgüt	FES (DGB)	TUC	CGIL	ISCOS (CISL)	JILAF	RENGO	FNV
Yıllık Gelir	4,140	0,110	1,950	1,950	4,350	3,240	7,410
Sendikalardan	-	% 12	% 36	% 63	% 25	% 100	% 8
Hükümetten	% 100	% 88	% 60	% 37	% 71		% 92
Diğer Kaynaklardan	-	-	% 4	-	% 4		-

Ülke	Norveç	İspanya	İspanya	İsveç	ABD
Örgüt	LO-N	cc-oo	ISCOD (UGT)	LO/TCO-S	ACILS (AFL-CIO)
Yıllık Gelir	3,380	1,500	2,560	6,750	26,4
Sendikalardan	% 20	% 20	% 11	% 20	% 5
Hükümetten	% 80	% 80	% 87	% 80	% 94
Diğer Kaynaklardan	-	-	% 1	-	% 1

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'na (ETUC) Türkiye'den TÜRK-İŞ, DİSK, HAK-İŞ ve KESK üyedir. Türkiye'de işçi hareketi içinde Avrupa Birliği'ni eleştiren seslerin yükselmesi üzerine, DİSK, HAK-İŞ ve KESK, 2001 yılı Eylül ayında, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu ile birlikte, Türkiye - AB Sendikal Koordinasyon Komisyonu'nu oluşturmuştur. Bu Komisyon, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu'nun aracılığıyla Avrupa Komisyonu'nun MEDA fonundan 1 milyon Euro almış ve eğitim seminerleri düzenlemiştir.

¹⁴ ICFTU, Summary Report on Trade Union Development Co-operation to High Level Partnership Conference (Brussels - 19 November 2001), 2001, s.7-8.

Türkiye'deki bazı sendikaların üyesi bulunduğu Küresel Sendika Federasyonları (GUF) ve Avrupa Sendika Federasyonları da çeşitli etkinliklerinin finansmanında bazı emperyalist ülkelerin devletlerine giderek daha da fazla bağımlı hale gelmektedir. Bu örgütlerin Türkiye'deki üyesi sendikalarla gerçekleştirilen eğitim projelerinin önemli bir bölümünün finansmanı, dolaylı ve gizli devlet parasıdır ve bu hizmetin karşılığında istihbarat toplanmakta ve yönlendirme yapılmaktadır. Bir Küresel Sendika Federasyonu, Soros'la işbirliğini bile değerlendirmektedir.

Devletler, Vakıflar Aracılığıyla Para Dağıtmakta ve Çalışma Yürütmektedir

Gürcistan, Ukrayna ve Kırgızistan'daki darbelerde Soros'un rolü bilinmektedir. Soros'un Türkiye'deki doğrudan uzantısı, Açık Toplum Enstitüsü'dür. Bu örgüt, 2001-2004 döneminde ilişkin çalışmalarını **Kısacası, Mutlak ve Doğrular Dışında Farklı Olana Açık, Çoğulcu, Demokratik, Özgür Toplum**¹⁵ adı altında bir kitapta kısa bir süre önce yayımlamıştır. HAK-İŞ Genel Başkanı Salim Uslu, bu kuruluşun danışma kurulu üyesidir. Bu raporda Soros'un Türkiye'deki faaliyetlerinin çeşitliliği görülmektedir. Yer alan ilginç bilgilerden biri DİSK'e bağlı Dev.Maden-Sen'e ilişkindir. Şöyle denmektedir: "Dev.Maden-Sen'in 'Özel Sektör Madenciligi Alanında Ekonomik ve Sosyal Haklar Uygulamalarının Araştırılması ve Geliştirilmesi' projesine destek veriyoruz. Bu projenin amacı, özel sektör madencilğinde çalışan işçilere yönelik ekonomik ve sosyal hak ihlallerinin önlenmesi ve çalışma hayatında eşitsizliğin giderilmesi yönünde kamuoyunda bir duyarlılık yaratmak. Türkiye'de sendikal faaliyetin yeni koşullara uyum sağlayacak biçime dönüşmesi ve bu dönüşümün çalışma hayatını Avrupa standartlarına ulaştırmasını önemsiyoruz." (s.58). Aynı sayfada, Dev.Maden-Sen Genel Başkanı Çetin Uygur'un sözkonusu projeyi anlatan altı satırlık bir açıklaması da yer almaktadır. Dev.Maden-Sen Genel Başkan Vekili Tayfun Görgün ise, **Referans Gazetesi**'ne yaptığı açıklamada, Soros'a ait vakfa geçen yıl baharda başvurarak 20 bin Dolar civarında para aldıklarını söylemiştir: "Soros Vakfı'na başvurmak için ilk başta tereddüt ettiklerini belirten Görgün, bu endişelerine rağmen Açık Toplum Enstitüsü'nün kendilerine proje ile ilgili hiçbir müdahalede bulunmadığını söyledi. Görgün, 'hangi finansör olursa olsun, hepsi kapitalist bunların zaten; bizim için Avrupa Birliği de, İsviçre Kalkınma Ajansı da, Soros da aynı; biz kendimizi biliyoruz,' dedi."

Soros'un çalışmaları konusunda önemli diğer bir kaynak ise, Esin Özbey'in 2005 yılında yayımlanan çalışmasıdır: **Emperyalizmin Kuşatmasındaki Kadın Örgütleri, "Soros'un Kadınları"**¹⁶.

Sonuç

ABD emperyalistleri ve AB emperyalistleri, başta sendikalar olmak üzere "sivil toplum örgütleri"ne, başta üniversite öğretim üyeleri ve gazeteciler olmak üzere aydınlara, kitle iletişim araçlarına, bürokratlara ve yerel yönetimlere yönelik bir istihbarat ve yönlendirme çabası içinde önemli paralar harcamaktadır. Toplumda saygınlığı olan bazı üniversite öğretim üyelerine projeler yaptırılmakta, bu yolla istihbarat toplanmakta ve bu kişilerin en azından bir bölümünün ülkemize karşı aydın sorumluluklarını yerine getirmeleri engellenmektedir. Bazı gazeteciler, siyasal karar alma süreçlerinde etkili olan bazı kişiler ve toplumsal örgütlerin bazı yöneticileri için de benzer uygulamalar söz konusudur. Emperyalist devletler, bu kişilere ve/veya yakınlarına, proje aracılığıyla para, burs, iş, hediye vermekte; kendileriyle işbirliği yapanların önlerini açarak yükselmelerine ve tanınmalarına yardımcı olmaktadır. Yabancılardan proje alan veya onlarla görüşen herkes hain değildir; herkes bu oyuna gelmemektedir. Ancak Türkiye'de hainlerin sayısının yüksekliğinde bu projelerin ve yabancı devletlerle doğrudan veya dolaylı olarak kurulan çıkar ilişkilerinin büyük etkisi vardır. Ülkemizin bütünlüğü ve bağımsızlığının, ulusal egemenliğin, demokrasinin, insan haklarının, sendikal hakların ve laik ve demokratik sosyal hukuk devletinin korunabilmesinde tüm vatanseverler için acil görevlerden biri, bu ilişkilerin saptanması ve kamuoyuna açıklanmasıdır.

¹⁵ Open Society Institute Assistance Foundation Türkiye İrtibat Bürosu, **Kısacası, Mutlak ve Doğrular Dışında Farklı Olana Açık, Çoğulcu, Demokratik, Özgür Toplum**, İstanbul, 2004, 134 s.

¹⁶ Özbey, E., **Emperyalizmin Kuşatmasındaki Kadın Örgütleri, "Soros'un Kadınları,"** İşçi Partisi Yay., Ankara, 2005, 61 s.